

фондів і колекцій, інформацію про послуги, віртуальні виставки тощо; доступ до електронного каталогу як основного бібліографічного ресурсу; забезпечення доступу до електронних ресурсів власної генерації бібліотеки (локальні бібліографічні БД, бібліографічні покажчики та списки, фактографічні дані); доступ до повних текстів документів, що становлять електронні колекції бібліотеки; інтернет-навігатори; перенаправлення запиту в інші віртуальні довідкові служби, які можуть виконати запит більш оперативно і якісно. Довідково-бібліографічний апарат бібліотеки протягом десятиліть містив, крім каталогів і картотек, також фонд виконаних запитів, що формується з метою скорочення часу пошуку інформації та повторного звернення до вже знайденої. Програмне забезпечення, що використовується під час обслуговування віддалених користувачів, надає змоги автоматично генерувати бази даних запитів-відповідей, які уможливають не лише зберігання різноманітних відомостей про користувачів, їхні запити, джерела надання інформації та безпосередні відповіді, а й винайдення необхідних джерел за всім спектром пошукових характеристик, зокрема й за ключовими словами у будь-якому текстовому фрагменті. За кордоном такі бази отримали назву «бази знань» бібліотек. Стосовно технічної моделі та реалізації віртуальної довідкової служби існують також декілька підходів. Інформаційний обмін в умовах інтернет-середовища трансформується в інформаційно-електронний обмін завдяки мультимедійним технологіям сервісної служби Всесвітньої павутини. Реалізацією цього інформаційного обміну слугують інформаційні сервіси Інтернету, розроблені для отримання доступу до інформації певного типу або обміну даними.

Інтернет став невіддільною глобальною складовою бібліотечних ресурсів і сервісів: залучення віддалених користувачів значно розширило коло потенційних споживачів бібліотечних послуг, каталогізація веб-ресурсів підвищила інформаційний потенціал бібліотечного фонду. Освоєння бібліотеками мережного середовища розширило також можливості подання наявного інформаційного потенціалу бібліотечних фондів, створило умови для формування якісно нових інформаційних ресурсів.

СЕКЦІЯ:
ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО
В КОНТЕКСТІ НОВІТНІХ НАУКОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

І. О. Борис

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕАТРУ У СВІТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

I. O. Boris

**MODERN TENDENCIES OF THEATER DEVELOPMENT
IN THE WORLD OF GLOBALIZATION**

XXI ст. стало великим випробуванням для всього людства у різних сферах діяльності. Процеси соціально-економічних відносин, наче вулкан, руйнують всі традиції, напрацьовані попередніми поколіннями світової цивілізації. Звичайно, що мистецтво, як частина великої культури історії, не стало винятком. Музика,

література, образотворче мистецтво, хореографія, кінематограф і, безперечно, театр, як один з найдавніших видів мистецтв — потрапили під вплив руйнації.

Саме театр, як не дивно, маючи в основі «художнє відтворення дійсності», стає тим дзеркалом, у якому зараз, тут, нині можна наживо через професію акторів зрозуміти, як жили люди до ХХІ ст., як живуть люди сьогодні і як можуть жити люди майбутнього. Нині ж, театр — це рентген, а не лише дзеркало відтворення історії у сучасному аспекті. Театри в умовах капіталізації взаємовідносин людини з людиною, в умовах конкуренції та виживання, намагаються незалежно від жанру і виду будь-що довести своє право на існування. Це змушує професійні театральні колективи створювати таку продукцію, яка користується попитом у глядачів. Якщо поглянути на спектр театального зрізу, то можна помітити цікаві явища, яких не було в попередні роки, скажімо: перформанси, інсталяції, театри-документи, плейбек-театр, психодрама тощо. Усі ці вище згадані напрями, звичайно, мають право на існування, оскільки вони є частиною соціуму.

Проблема полягає в іншому. Чи не є подібні штучні «експериментальні спрямування» саме спрощеним фоном, вкрапленням у підсвідомість людини низьких життєвих позицій? І навпаки, чи не є це впливанням течії, що має рух від поглиблення до спрощення, у сутність людського «Я» та її невидимих чуттєвостей природи, живої плоти *Homosapiens*?

Порівняльні характеристики між вибором споживання, насолоди і швидкого успіху від продукції споживання та складними процесами вдосконалення людського «духу» і людської «плоті» стало не лише конфліктом у світі прогресу, а й глибинною кризою без намагання знайти все ж таки катарсис. Драматургія, яка прийшла в театральні колективи, не стала відліком нових відкриттів у надзвичайно складному процесі усвідомлення явищ життя та громадянської позиції в ньому. Спрощення змістовності жанровості, пустота думок і вчинків героїв драматургічних творів зумовила появу нового світогляду під назвою «насолада» від інстинкту та рефлексу в психіці будь-якої людини, незалежно від професії, статі і вікового цензу.

Актори стали заручниками і спекуляцією в руках замовників продукції театру та кіно і, безперечно, телебачення (як однієї з форм, де виявляють себе професійні актори). Вседозволеність і перетворення акторів на елементарних «маріонеток», але не за Гордоном Крегом, а за системою повного вижимання з кожного всіх його людських, природних, етичних та позитивних нашарувань, які склались в акторській професії. Не маючи можливості протестувати та захистити себе від явищ знищення в акторові його основної місії донора, носія художнього світогляду, акторам доводиться стати «рабами» так званих «власників матеріального блага», які вважають себе «справжніми благодійниками» та «кормчими» для «лицедіїв» під назвою «митці».

Важливо поглянути на виховання та становлення молодих митців акторів театру та кіно у ЗВО. За 30 років незалежності України поряд із традиційними театральними школами у Києві, Львові та Харкові було відкрито десятки навчальних кафедр з майстерності актора майже в кожному обласному центрі. Ця поліфонія і бажання розширити палітру навчальних закладів мистецтва театру та кіно начебто надала змоги ширшому колу абітурієнтів стати студентами творчих спеціальностей, але коли ж глянути з іншої сторони на

ці процеси — то стає наглядною певна спрощеність, поверховість, швидкий результат у досягненні і опануванні професії акторів театру та кіно.

Класичні академічні театральні ЗВО усвідомлюють свою відповідальність за високопрофесійний рівень фахівців театру і будь-що пробують зберегти процес традиційного напрацювання попередніх поколінь у театрі. Та невгамовний темпоритм життя, поспішність не стати «консервативними», «традиціоналістами» стають теж певним поштовхом до стежок, де можна втратити найголовніше — рівень світогляду акторів театру та кіно.

При Харківській державній академії культури експериментальна майстерня театральних досліджень (ЕКМАТЕДОС) намагається створити ту золоту середину в навчальному процесі акторів театру та кіно, де було б комфортно жити в сучасних умовах та не втратити великі досягнення митців попереднього часу. Це можна побачити, якщо зважати на зміст навчальних дисциплін з майстерності актора (теоретичних та практичних) з 1 по 4 курс. Так, на 1 курсі поряд зі системою Станіславського вивчаються впливи світових філософій, релігій найрізноманітніших конфесійна професія актора, поглиблюється пізнання головного інструменту актора — його організму зі всіма складовими, вивчається вплив сну на професію актора, поняття про гіпноз тощо. У тренінги на 1 курсі додаються теоретичні і практичні можливості пізнання як самого себе, так і майбутнього сценічного образу (через історичні епохи від первісної людини до сьогодення і побудова ірреальних, фантастичних персонажів). На 2 курсі глибоко і системно вивчаються світові театральні школи та напрями, із практичним показом уривків драматичних творів по певній театральній школі. 3 курс і перший семестр 4 курсу — це входження в процес дослідження тенденцій екзистенції у театрі та кіно, опанування надзвичайно складного процесу техніки та технології роботи актора в драматургії нереалістичного спрямування: парадоксу, абсурду, сюрреалізму.

Такий процес навчання студентів в ЕКМАТЕДОСі на кафедрі майстерності актора ХДАК, безперечно, надає позитивних результатів. І не лише як професійних з пізнання майстерності ремесла актора, а й стають певною альтернативою «хаосу» сучасного світу глобалізації і збереження в кожному з молодих митців його генетичного коду та унікальної творчої індивідуальності.

С. І. Гордєєв

ТВОРЧИСТЬ В. І. ЦВЕТКОВА ТА ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ МАЙСТРА В СУЧАСНІЙ ТЕАТРАЛЬНІЙ ОСВІТІ

S. I. Gordeev

V. I. TSVETKOV'S CREATIVE WORK AND SOME PROBLEMS OF USING THE MASTER'S EXPERIENCE IN MODERN THEATER EDUCATION

У мистецтві за всіх часів був дефіцит на особистості. Тому зустріч з явищем дійсно неординарного порядку завжди є подією. Такою постаттю, яскравою особистістю в театральній педагогіці безумовно був В. І. Цветков. Людина великої мистецької обдарованості та загальної ерудиції, він став помітною постаттю на українському театральному обрії, як митець, професор по класу режисури Харківської державної академії культури.